

**PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT PRÀCTIQUES FRAUDULENTES
A LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA**

EXPOSICIÓ DE MOTIUS MARC NORMATIU

La Universitat, com a responsable de la formació de l'estudiantat, té com a obligació el desenvolupament i l'estímul de valors ètics en tots els seus àmbits d'activitat. Així ho recull l'*Estatut de l'Estudiant Universitari*, aprovat per RD 1791/2010, de 30 de desembre, que disposa que la Universitat ha de ser un espai de formació integral de les persones que hi conviuen, estudien, i treballen, i, per tant, l'actuació de l'estudiantat, però també la de tots els membres de la comunitat universitària, ha d'estar presidida per criteris d'honradesa, veracitat, rigor, justícia, eficiència, respecte i responsabilitat. Tant els processos d'ensenyament-aprenentatge com els d'avaluació han de dur-se a terme sota aquests principis, ja que s'entén que contribueixen de manera directa al desenvolupament de l'ètica acadèmica i a la formació integral dels seus estudiants.

En aquest sentit, l'article 13.2.d de l'Estatut de l'estudiant indica que és un deure de l'estudiantat *'Abstenir-se de la utilització o cooperació en procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat'*. I l'article 25.7 d'aquest mateix estatut diu: *'En qualsevol moment de les proves d'avaluació, el professor pot requerir la identificació dels estudiants assistents, que han d'acreditar-la mitjançant l'exhibició del seu carnet d'estudiant, document nacional d'identitat, passaport, o, en defecte d'això, acreditació suficient segons el parer de l'avaluador'*.

També hi és aplicable el Decret de 8 de setembre de 1954, pel qual s'aprova el *Reglament de disciplina acadèmica dels centres oficials d'ensenyament superior i d'ensenyament tècnic dependents del Ministeri d'Educació Nacional*, que recull les accions considerades infraccions i les possibles sancions a imposar després de la seua pràctica. Tal com estableix l'article 5 d'aquest reglament, que no ha sigut derogat i, per tant, continua en vigor, juntament amb la jurisprudència que ha anat interpretant-lo al llarg dels anys, es tipifiquen com a infraccions *'La suplantació de personalitat en actes de la vida docent i la falsificació de documents'* i *'La falta de probitat'*.

D'altra banda, el *Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster* indica, en l'article 13, i en referència a la realització fraudulenta de les proves d'avaluació:

1. *'L'estudiant està obligat a complir durant la prova les normes i els procediments que garantisquen l'autenticitat de l'exercici i la privacitat d'aquest. Les conductes o actes que contravenen aquestes normes poden implicar-ne l'expulsió del lloc en què es realitze la prova'*.
2. *Així mateix, l'estudiant està obligat a acreditar que és la persona que subscriu la prova*

- d'avaluació. La suplantació de personalitat implica la seua expulsió de la prova.*
3. *El professorat pot retenir, sense destruir-la, qualsevol prova implicada en una incidència rellevant ocorreguda en el transcurs d'una avaluació i donar trasllat, per escrit, a la direcció del centre.*
 4. *El professorat pot sol·licitar a l'estudiant involucrat en la incidència que lliure la prova d'avaluació i abandone l'estança.*
 5. *En qualsevol cas, quan hi haja indicis d'una actuació fraudulenta en una prova o en una part d'aquesta, es pot procedir a qualificar amb zero la prova d'avaluació.*
 6. *L'estudiant no pot disposar de telèfons mòbils, o de qualsevol altre dispositiu o document electrònic no autoritzat, durant la realització d'una prova d'avaluació.*
 7. *L'incompliment d'aquesta obligació pot donar lloc a l'expulsió de l'estudiant del lloc en què es desenvolupa la prova i la qualificació numèrica de zero en aquesta.*
 8. *Totes les mesures anteriors s'han d'aplicar amb independència del procediment disciplinari que es pugua incoar contra l'estudiant i, si és el cas, la sanció que siga procedent d'acord amb la normativa vigent'.*

i, en el seu article 15.2 s'indica:

'En el cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació d'un estudiant, aquest es pot puntuar amb la qualificació numèrica de zero, amb independència del procediment disciplinari que es pugua incoar i, si és el cas, de la sanció que siga procedent d'acord amb la legislació vigent'.

Si ens referim a la Carta de drets i deures dels estudiants de la Universitat de València, aprovada pel Consell de Govern el 19 d'octubre de 1993, modificada el 30 d'abril de 1998, i encara en vigor, veiem que el seu article 61 diu:

'Deure de ser lleial. Sotmetre's a les proves d'avaluació en condicions de lleialtat i respecte escrupolós al principi d'igualtat d'oportunitats'.

Finalment, des de la Delegació de Protecció de Dades de la Universitat de València s'ha elaborat una *Guia per al compliment de la normativa de protecció de dades, propietat intel·lectual i know-how en fitxers o bases de dades d'investigació i en la realització de pràctiques externes i treballs fi d'estudis (TFMs i TFGs)*, que ha de servir com a document de referència en temes que són objecte d'aquest protocol, com és el cas del plagi.

D'acord amb l'anterior, aquest protocol pretén proporcionar a la nostra comunitat universitària orientacions per a assegurar l'ètica i l'honestedat en l'activitat acadèmica, establir pautes i procediments per a prevenir les pràctiques fraudulentes i informar de les sancions que, si és el cas, poden resultar d'aplicació.

Per elaborar-lo, a més de tenir en compte les normatives estatals i de la Universitat de València anteriorment citades, s'han consultat i considerat diferents documents d'altres universitats públiques espanyoles¹.

¹ El nostre agraïment a la UPV-EHU, la normativa de la qual ha estat una referència important.

PRÀCTIQUES FRAUDULENTES EN TREBALLS ACADÈMICS I PROVES D'AVALUACIÓ

Es poden considerar pràctiques fraudulentes, entre altres, les següents:

- Negar-se a ser identificat quan siga requerit pel professorat responsable d'una prova.
- Suplantar la personalitat d'una altra persona, així com acceptar la suplantació.
- Introduir i/o utilitzar durant una prova d'avaluació material no autoritzat.
- Copiar d'un company, o de qualsevol altra persona aliena a la prova, o transmetre-li informació durant la realització d'una prova d'avaluació individual.
- Accedir de manera il·lícita al contingut d'una prova d'avaluació, i/o a la seua solució, amb caràcter previ a la seua realització.
- Alterar il·lícitament la qualificació d'una prova o l'acta corresponent.
- Plagiar treballs, és a dir, copiar totalment o parcialment obres alienes sense citar la seua procedència i presentar-les com d'elaboració pròpia.
- Qualsevol altra contrària al que estableixen les normatives reguladores de l'activitat acadèmica i els processos d'avaluació.

INFORMACIÓ I MESURES DE PREVENCIÓ DE PRÀCTIQUES FRAUDULENTES

Amb l'objectiu d'informar l'estudiantat i el professorat sobre les pautes d'actuació en situacions en què es detecte un comportament fraudulent en treballs i proves d'avaluació, s'estableixen les mesures següents:

Declaració de compromís ètic i honradesa acadèmica

L'alumnat ha de ser informat de la normativa aplicable en supòsits de frau acadèmic, de les pautes d'actuació a seguir, i de les conseqüències, si és el cas, d'incórrer en aquestes pràctiques. En aquest sentit, en el moment de la matrícula se l'ha d'informar d'aquests aspectes i de la importància de l'ètica en la seua etapa acadèmica.

Així mateix, ha de declarar i constatar que és coneixedor de les normes i de les possibles sancions que, si escau i dins del marc de la normativa vigent, puga imposar-li la Universitat, i ha de mostrar el seu compromís de no incórrer en comportaments inacceptables, de no dur a terme actuacions fraudulentes i de col·laborar, si escau i a requeriment del professorat, davant situacions de conductes fraudulentes detectades durant les proves d'avaluació.

Mecanismes d'informació sobre les proves d'avaluació

L'alumnat ha de disposar d'informació accessible i actualitzada sobre les pràctiques que són considerades fraudulentes en una prova d'avaluació i les sancions que pot comportar recórrer a aquestes pràctiques.

En aquest sentit, abans del desenvolupament d'una prova, el professorat ha d'informar sobre el material que l'alumnat pot utilitzar i el que queda terminantment prohibit, especialment l'ús de dispositius telefònics, informàtics, electrònics o de qualsevol altre tipus.

Eines de detecció de l'ús de dispositius i de similitud de treballs

L'estudiantat no pot tenir al seu abast, durant la realització d'una prova d'avaluació, cap dispositiu electrònic, com ara telèfons mòbils o qualsevol mitjà electrònic d'emissió, recepció i/o emmagatzematge d'informació, excepte autorització expressa del professorat.

La Universitat pot recórrer a l'ús de mitjans electrònics per a detectar aquests dispositius. En aquests casos, l'alumnat ha de ser informat de l'existència d'aquests mitjans.

El professorat tindrà a la seua disposició en Aula Virtual una eina que permeta la detecció del plagiat en treballs acadèmics, especialment en TFG, TFM i tesis doctorals.

PAUTES D'ACTUACIÓ DAVANT PRÀCTIQUES FRAUDULENTES

Proves d'avaluació

En el cas de detectar còpia o qualsevol altre tipus de frau durant la realització d'una prova d'avaluació, el professorat de l'aula ha de sol·licitar a l'alumne implicat el lliurament de l'exercici i dels materials corresponents, i anotar-hi la incidència produïda.

No es poden retirar els aparells telefònics, informàtics o electrònics de titularitat privada no vinculats a la realització de la prova, ni manipular-los en cerca d'informació que pugui suposar una afecció a la seua intimitat ni fer escorcolls sense la seua col·laboració. Sí que s'hi pot utilitzar mecanismes que permeten disposar de proves sobre la infracció comesa, com ara obtenir el testimoni del professorat i estudiantat present a l'aula, i requisar els instruments de còpia específicament emprats per a la infracció.

El professorat responsable de l'assignatura ha d'informar la persona que ha comès la pràctica fraudulenta que, d'acord amb el reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València, la qualificació de l'exercici és suspès, zero, i ha de procedir a expulsar-la de l'aula.

Si durant la correcció d'una prova, s'evidencia la realització d'una pràctica fraudulenta rellevant per al resultat d'aquesta que no haja estat observada durant el moment de la seua realització (per exemple, que es detecte una gran identitat d'un exercici o prova amb un text publicat o amb l'exercici d'una altra persona), aquesta prova pot, motivadament, ser qualificada amb un suspens, zero.

En el cas que el professorat tinga indicis fundats que el contingut d'una prova i/o les respostes correctes d'aquest hagen pogut ser difoses amb caràcter previ a la seua celebració, i no en siga possible la rectificació i modificació, ha de suspendre'n la realització. Si aquesta sospita està fundada, però es produeix amb posterioritat a l'execució de la prova, es pot, de manera motivada, declarar-la nul·la i procedir a la seua repetició.

Davant qualsevol incidència, el professorat responsable de l'assignatura ha d'emetre un informe sobre els fets, en què es faça constar detalladament les circumstàncies en què va tenir lloc la infracció i les mesures adoptades. Aquest informe s'ha de remetre, en el termini de cinc dies hàbils, a l'autoritat acadèmica del centre juntament amb les proves materials de què es dispose. Una vegada realitzades les diligències oportunes per a la comprovació dels fets, el centre ha de procedir, si escau, a sol·licitar l'obertura d'un expedient disciplinari que s'ha de

remetre a la Secretaria General de la Universitat en el termini més breu possible.

Treballs acadèmics, TFG, TFM i tesis doctorals

Quan en la correcció d'un treball acadèmic s'evidencia que s'ha comès una pràctica fraudulenta rellevant per al resultat d'aquesta, aquest treball pot ser qualificat, motivadament, amb un suspens, zero.

En el cas d'indicis de plagi, o de falta de rigor a l'hora de referenciar la bibliografia en un TFG, TFM, o tesi doctoral, la persona que el dirigeix ha de comunicar-ho a la persona que el realitza a fi que s'esmenen les irregularitats de manera prèvia a la seua presentació.

La Universitat establirà els mecanismes perquè, en el moment del lliurament del TFG, TFM, o tesi doctoral, la persona que faça el treball en declare l'autoria.

En el cas de detectar plagi en la fase de presentació del TFG, TFM, o tesi doctoral, el Tribunal ha de qualificar el treball amb la qualificació de suspens, zero, i ha de procedir a comunicar-ho a l'autoritat acadèmica del centre o, en el cas de tesi doctoral, a la direcció de l'Escola de Doctorat.

CONSEQÜÈNCIES DE LA REALITZACIÓ DE PRÀCTIQUES FRAUDULENTES

Una actuació fraudulenta pot comportar, tal com s'arreplega en el reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València i s'ha indicat en els apartats anteriors, la qualificació de suspens, zero.

Una vegada realitzades les comprovacions pertinents, i en funció de les circumstàncies concurrents, el centre ha de procedir, si escau, a sol·licitar a la Secretaria General de la Universitat l'obertura d'un expedient disciplinari.

D'acord amb l'article 5 del Reglament de disciplina acadèmica, norma estatal actualment en vigor, aquestes conductes fraudulentes poden ser considerades lleus, menys greus, o greus. Constitueix falta lleu, de conformitat amb aquest reglament, qualsevol fet que *puga causar perturbació en l'ordre o disciplina acadèmica* i falta greu, entre altres, *la suplantació de personalitat en actes de la vida docent, la falsificació de documents, i la falta de probitat*, a més de les constitutives de delictes.

Les sancions previstes per aquest reglament, aplicables segons les circumstàncies de cada cas, poden ser, entre altres: la pèrdua de matrícula d'una o més assignatures; la privació, durant el temps que s'establisca, del dret d'assistència a classe; la prohibició d'examinar-se d'alguna o algunes assignatures, en totes o en alguna de les convocatòries; la pèrdua de beques i altres beneficis escolars; o l'expulsió temporal o definitiva de la universitat.

Correspon al rector o rectora imposar, després del corresponent procediment disciplinari, la sanció que corresponga, que ha de ser graduada atenent el principi de proporcionalitat, tenint en consideració les circumstàncies pròpies de la infracció que s'haja comès.

ANNEX I. GUIA D'ACTUACIÓ DEL PROFESSORAT

1. Preparació i inici de la prova:

- És important conèixer la normativa estatal i pròpia que resulte d'aplicació.
- S'ha de dissenyar una prova que garantisca els principis de mèrit i igualtat i que estiga d'acord amb el que preveu la Guia docent.
- S'ha de procedir a la identificació de l'estudiantat a l'entrada de la prova i a la comprovació que es troba matriculat en l'assignatura.
- El professorat, com a autoritat encarregada de la realització de la prova, no ha d'examinar les persones que no hagen estat degudament identificades. En cas de negativa d'una persona a acceptar aquesta decisió, s'ha d'avisar els serveis de seguretat de la Universitat.
- S'ha d'informar del material i dels objectes dels quals pot i no pot disposar l'estudiantat, i de les condicions d'utilització d'aquests.
- Els materials que no puguin ser emprats durant la prova han de quedar depositats a prou distància, segons criteri del professorat responsable de l'aula. En aquest sentit, el professorat no té deure de guarda o custòdia dels materials no autoritzats, i per tant és responsabilitat dels mateixos estudiants.

2. Durant el desenvolupament de la prova:

- Davant una actuació fraudulenta, s'ha de procedir a la identificació de l'infractor i de la infracció, documentar en la mesura que siga possible l'acció i recopilar totes les evidències disponibles.
- A aquest efecte, el professorat ha de respectar la intimitat de la persona implicada i no pot retenir en cap cas sense la seua autorització objectes de la seua propietat no vinculats a la realització de l'examen que puguin suposar una afecció a la seua intimitat ni realitzar registres sense la seua col·laboració.
- Es poden requisar instruments de còpia específicament emprats per a la infracció, però no, en cap cas, telèfons mòbils, llevat que siga amb consentiment de la persona. No obstant això, el fet de tenir-los durant la realització de la prova, o el mal ús d'aquests constatats pel professorat, és prou per a entendre la infracció provada.
- El professorat ha de documentar, si és el cas, els objectes requisats i fer una llista amb la seua identificació, que ha de ser signada per les dues parts. La responsabilitat de la guarda i custòdia d'aquest material és del professorat.
- El professorat pot determinar, depenent de la seua percepció de la gravetat de la infracció, que es continue provisionalment la prova o que l'abandone.
- En cas de negativa a lliurar les evidències o l'existència d'incidents addicionals, s'ha d'informar els serveis de seguretat de la Universitat.
- Respecte a totes aquestes actuacions, les declaracions del professorat són un mitjà privilegiat de prova.

3. Després de la realització de la prova:

- Si, malgrat la incidència, la persona implicada ha continuat realitzant la prova, el professorat només ha d'avaluar-la si després d'analitzar les evidències recollides s'entén que no eren material orientat a la còpia. En la resta de situacions, l'examen ha de ser qualificat amb zero.
- El professorat ha de posar en coneixement de la persona responsable del centre la incidència, remetre un informe amb la identitat de la persona o persones implicades, l'acció realitzada, les evidències i proves recopilades, i indicar, si és el cas, els objectes requisats, que s'han de remetre al centre per a custodiar-los.
- El centre ha de procedir, si escau, a sol·licitar a la Secretaria General de la Universitat l'obertura de l'expedient disciplinari corresponent.

4. Plagi en TFG, TFM i Tesis Doctorals:

- El professorat ha de passar el programa antiplagi de què disposa la Universitat de València a qualsevol treball avaluable i, molt especialment, a tots els TFG i TFM, així com a les tesis doctorals que es realitzen sota la seua responsabilitat o respecte a les quals tinga alguna responsabilitat avaluadora.
- Detectat un plagi de qualsevol tipus, el professorat ho ha de comunicar a l'alumne i recaptar les explicacions degudes.
- Si el plagi es confirma i persisteix en el moment de la presentació i avaluació d'un TFG, TFM o una tesi doctoral, aquest treball ha de ser qualificat amb zero o No Apte en el cas de tesis doctorals.
- El professorat ha de posar en coneixement de la direcció del centre la incidència, remetre un informe amb la identitat de la o les persones implicades, l'acció realitzada, les evidències i proves recopilades, i indicar, si és el cas, els objectes requisats, que s'han de remetre al centre per a custodiar-los.
- El centre ha de procedir, si escau, a sol·licitar a la Secretaria General de la Universitat l'obertura del corresponent expedient disciplinari.

ANNEX II. GUIA D'ACTUACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

1. Preparació i inici de la prova:

- És important conèixer la normativa estatal i pròpia que resulte d'aplicació.
- S'han de conèixer les condicions de realització de la prova determinades en la Guia docent i seguir en tot moment les indicacions del professorat a càrrec d'aquesta.
- Els estudiants tenen l'obligació d'identificar-se abans de la realització de la prova en les condicions que es determinen.
- Els estudiants han de seguir les instruccions sobre la utilització de materials i sobre els objectes que poden o no estar a la seua disposició durant la prova. La responsabilitat sobre les seues pertinences és en tot cas seua, sense que el professorat responsable tinga cap obligació de custòdia d'aquestes.

2. Durant el desenvolupament de la prova:

- En cas de qualsevol incidència, l'estudiantat ha de seguir les instruccions del professorat i lliurar tots els materials que li siguen requerits relacionats amb la realització de l'examen, així com aquells materials i objectes específicament emprats per a realitzar l'activitat que s'estima fraudulenta.
- No està obligat a lliurar, cas que no ho desitge, objectes personals que puguen comprometre la seua intimitat com ara telèfons mòbils.
- Si el professorat li requereix que abandone l'aula i no continue amb la realització de l'examen o de la prova, l'estudiantat ha de fer-ho en els termes que se li indiquen.
- En cas que el professorat requereix objectes de la seua propietat, té dret a obtenir una llista amb la identificació d'aquests signada per les dues parts. Aquests objectes li han de ser retornats després de les oportunes accions de recopilació d'informació i, si escau, disciplinàries. Durant aquest temps, la responsabilitat per la guarda i custòdia d'aquests materials és del professorat.
- Respecte a totes aquestes actuacions, el professorat té la consideració d'autoritat i, en conseqüència, el seu testimoni és un mitjà privilegiat de prova. No obstant això, l'estudiantat pot fer aportar aquells mitjans de prova addicionals que estime pertinents per a desmentir o matisar la interpretació del responsable de l'avaluació.

3. Després de la realització de la prova:

- L'estudiantat pot impugnar, en el si d'aquest procés, les decisions dels responsables de l'avaluació de tipus procedimental que s'hagen produït.
- L'estudiantat té dret a realitzar al·legacions i exercir tots els drets de defensa en el si del procediment disciplinari que puga derivar-se de pràctiques fraudulentes.
- L'estudiantat, en el seu cas, té dret a recórrer tant en via administrativa com contenciosa administrativa la decisió ferma amb què es tanque l'expedient disciplinari.
- En cas que en qualsevol d'aquests processos es determine que l'estudiant no va copiar o va plagiar, té dret que se li avalue el treball o examen, en cas que se li haguera permès realitzar-lo, o se li donarà l'oportunitat d'efectuar-lo de nou, si se li haguera impedit continuar-hi.

VNIVERSITAT ID VALÈNCIA

- D'altra banda, l'estudiantat té dret a impugnar la qualificació de la prova, d'acord amb la normativa vigent.

4. Plagi en TFG, TFM i Tesis Doctorals:

- L'estudiantat ha de ser conscient que tots els treballs avaluable, i especialment TFG, TFM i tesi doctoral, poden ser sotmesos al programa antiplagi de què disposa la Universitat de València i que els resultats d'aquesta comprovació són un mitjà privilegiat de prova.
- L'estudiantat té dret que se li comuniqui, si és el cas, que s'ha detectat plagi i a presentar al·legacions i possibles esmenes.
- Si el plagi es confirma i persisteix en el moment de la presentació i avaluació d'un TFG, TFM o una tesi doctoral, aquest treball serà qualificat amb zero o No Apte en el cas de tesis doctorals.
- En aquest cas, l'estudiantat té dret als mateixos procediments indicats en l'apartat anterior.